

СПРАВКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА МОНИТОРИНГОВИТЕ ПРОГРАМИ ПРЕЗ 2009 г.

Справката е изготвена въз основа получената в ИАОС информация за обслужването на НАЦИОНАЛНАТА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ НА ОКОЛНАТА СРЕДА за 2009 г.

НАЦИОНАЛНА СИСТЕМА ЗА КОНТРОЛ КАЧЕСТВОТО НА ВЪЗДУХА

Техническо състояние на Националната автоматизирана система за контрол качеството на атмосферния въздух през 2009 г.¹

Националната система за мониторинг на околната среда извършва оценка на качеството на атмосферния въздух върху територията на страната, разделена на 6 Района за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ), утвърдени със Заповед № 580/17.07.2007 г. на министъра на ОСВ.

Изготвен е проект за изменение на Заповед № РД-580/17.07.2007 г. на Министъра на ОСВ за районите (агломерациите) за оценка и управление качеството на атмосферния въздух, актуализиран с верифицирани данни за качество на атмосферния въздух през 2008 г. за цялата страна и за всички замърсители. Във връзка с въвеждането в националното законодателство на разпоредбите на новата Директива 2008/50/ЕО относно качеството на атмосферния и за по-чист въздух за Европа е необходимо да бъде направена нова преоценка на съществуващите пунктове за мониторинг и необходимостта от разкриване на нови пунктове за отделните замърсители. По тази причина задачата ще бъде изпълнена до края на месец юни 2010 г., като за случая ще се използват и данните за качество на атмосферния въздух за 2009 г.

Дейността на Националната система за мониторинг на качеството на атмосферния въздух се регламентира със Заповед на Министъра на околната среда и водите № 694/09.10.2008 г., в т.ч. брой, вид на пунктовете, контролирани атмосферни замърсители, методи и средства за измерване.

В края на 2009 г. Националната система за контрол на КАВ се състои от следните пунктове:

- ✓ 30 стационарни автоматични измервателни станции (АИС);
- ✓ 4 АИС за мониторинг на КАВ в горски екосистеми (Рожен, Юндола, Витиня и Старо Оряхово);
- ✓ 11 ДОАС системи (Differential Optical Absorption Spectroscopy), разположени в градовете Свищов, Никопол, Русе, Силистра, Бургас и Стара Загора (с. Могила), с. Остра Могила и с. Ръжена;
- ✓ 11 пункта с ръчно пробонабиране и последващ лабораторен анализ.

В НСМ на КАВ ежедневно се контролират концентрациите на основните показатели, съгласно закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ): общ прах, фини прахови частици (ФПЧ₁₀, ФПЧ_{2.5}), серен диоксид, азотен диоксид/азотни оксиди, въглероден оксид, озон, бензен, олово, кадмий, никел, арсен, полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ). Допълнително, според характера и източниците на емисии в отделни райони от територията на страната се контролират специфичните показатели: фенол, амоняк, аерозоли на сярна киселина, толуол, ксилол, стирол, серовъглерод, сероводород, метан и неметанови въглеводороди, както и някои други специфични замърсители.

¹ Справката е изготвена въз основа на месечните доклади на РЛ и РИОСВ за работния статус на АИС.

Контролират се и следните метеорологични параметри: скорост и посока на вятъра, атмосферно налягане, обща слънчева радиация, влажност и температура на въздуха.

Всички автоматични станции (АИС и ДОАС) работят в непрекъснат режим на работа (24 часа), като данните за КАВ от тях постъпват в реално време в съответните регионални диспечерски пунктове (регионални бази данни в РИОСВ) и в централния диспечерски пункт в ИАОС София - Националната база данни за КАВ.

Ръчните пунктове за мониторинг на въздуха работят само в светлата част на денонощието (4 пробовземания на ден, 5 дни в седмицата).

Системата за качеството на атмосферния въздух разполага и с 6 броя мобилни автоматични станции (МАС), включени към ИАОС, Пловдив, Плевен, Стара Загора, Варна и Русе. Станциите са разпределени пропорционално по територията на страната като дават възможност за обслужване на територията на цялата страна. МАС се използват за извършване на допълнителни измервания в райони, в които липсват или е ограничен броя на стационарните пунктове, както и при аварийни ситуации, поръчки от държавни и общински организации, за проследяване ефекта от изпълнението на общинските програми за намаляване нивото на атмосферните замърсители (съгласно чл.30, т.1 от Наредба № 7 за оценка и управление качеството на атм. въздух). Дейността на МАС ежегодно се регламентира с графици, утвърждавани от министъра на ОСВ.

Предприети мерки за подобряване на дейността на мрежата за контрол на качеството на атмосферния въздух през 2009 г.

- С инсталираните през 2008 г. 7 нови АИС (Пловдив, Смолян, Видин, Ловеч, Сливен, Добрич, София) се изпълняват изискванията на националното и европейско законодателство за брой станции според нивото на замърсяване на атмосферния въздух и броя на живущите в дадения район или агломерация. През 2009 г. те са включени в НСМОС за предаване на данните в реално време и данните от тях се публикуват в ежедневните бюлетини на ИАОС и РИОСВ.

- Във връзка с прилагане на изискванията на Директива 2008/50/ЕО от 21.05.2008 г. относно КАВ и за по-чист въздух на Европа през 2009 г. са монтирани пробовземни устройства или анализатори за $\text{FPCH}_{2.5}$ в следните пунктове: В. Търново (РИОСВ), „Витиня”, София (АИС „Хиподрума”), Русе (АИС „Възраждане”), Варна (АИС „Ян Палах”), Пловдив (АИС „Евмолпия”) и Стара Загора.

- Осъществени са мерките за подобряване скоростта на преноса на данните от АИС до РДП и ЦДП чрез подмяна на съществуващата радиомодемна връзка с използване на наети линии от БТК.

- Извършени са съответните изследвания за доказване на идентичност между използваните референтни и нереферентни методи за определяне на FPCH_{10} съгласно указания на ЕК. Предстои изготвяне на доклад и определяне на корелационни фактори.

Отчет за изпълнение на графици на мобилните станции за контрол качеството на атмосферния въздух през 2009 г., утвърдени от МОСВ

Изготвен е годишен график за работа на МАС в т.ч. и финансовите средства за изпълнението му. Графикът е утвърден от Министъра на околната среда и водите и е изпратен в РЛ за изпълнение и РИОСВ за сведение и оказване на съдействие.

При изготвяне на графика за 2009 г. са взети предвид следните фактори:

- районите за измерване са определени съгласно утвърдения от МОСВ списък на районите за оценка и управление качеството на атмосферния въздух;

- честотата и продължителността на измерване са определени съгласно изискванията на утвърдената от МОСВ Инструкция за предварителна оценка на качеството на въздуха;

- предвидени са допълнителен брой дни за извънредни измервания, аварийни ситуации, поръчки от държавни и общински организации и др.;

- предвидени са достатъчен брой дни за калибриране, профилактика и подготовка за измерването.

За 2009 г. в ИАОС е постъпила следната информация за дейността на МАС за контрол КАВ² :

Таблица 1

Мобилни станции ИАОС – София и Регионални лаборатории	Райони за оценка и управление КАВ <i>График 2009 г.³</i>		Райони за оценка и управление КАВ <i>Извършени измервания през 2009 г.</i>
Варна	РОУКАВ Северен/Дунавски		
	гр. Провадия гр. Балчик	51 денонощия 51 денонощия	50 денонощия 50 денонощия
Пловдив	РОУКАВ Южен/Тракийски		
	гр.Панагюрище гр. Хисаря	51 денонощия 51 денонощия	52 денонощия 53 денонощия
Плевен	РОУКАВ Северен/Дунавски		
	гр. Монтана гр. Бели Извор гр. Угърчин	51 денонощия 51 денонощия 51 денонощия	51 денонощия 53 денонощия 53 денонощия
	РОУКАВ Северен/Дунавски		
Русе	РОУКАВ Северен/Дунавски		
	гр. В. Търново	51 денонощия	51 денонощия
	гр. Севлиево	51 денонощия	51 денонощия
гр. Разград	51 денонощия	51 денонощия	
Стара Загора	РОУКАВ Южен/Тракийски		
	гр.Ямбол	51 денонощия	49 денонощия
	гр. Хасково	51 денонощия	52 денонощия
гр. Средец	51 денонощия	50 денонощия	
ИАОС - София	РОУКАВ – Югозападен		
	гр. Кюстендил	51 денонощия	51 денонощия

Заключение: Като цяло графиците на МАС за ККАВ са изпълнени в необходимия обем с периодичност на провеждане на измерванията в съответствие с изпълнение

² Протоколите от измерванията на КАВ с мобилните станции се съхраняват в ИАОС/РЛ

³ По график във всички пунктове, с изключение на „Сметище Суходол” се извършват измервания 51 дни

изискванията на Приложение № 9 към чл.20, ал.3 от Наредба № 9 за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици и олово в атмосферния въздух.

ЕМИСИОНЕН КОНТРОЛ

Инструментален контрол

В изпълнение на изискванията на Наредба № 6/1999 г. за реда и начина за измерване на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници, ИАОС съгласувано с РЛ, РИОСВ и МОСВ изготви годишен График на предприятията с източници, подлежащи на контролни измервания от РИОСВ. Графикът е утвърден от Министъра на ОСВ и е изпратен в РЛ и РИОСВ за изпълнение.

При изготвяне на графика се вземат предвид следните обстоятелства:

- предприятията, подлежащи на контролни измервания от съответната РИОСВ се контролират един път годишно. При промяна вида на горивните уредби, горивата или при други технологични промени се извършват измервания два пъти годишно;
- резултатите от контролните измервания се изпращат от РИОСВ в ИАОС до 15 дни след изтичане на съответното полугодие;
- за предприятията с утвърдени планове за мониторинг , РИОСВ следи за стриктното им спазване, като 15 дни след изтичане на всяко полугодие информира ИАОС и МОСВ за изпълнението им;
- за предприятия с утвърдени планове за мониторинг, които са значителни източници на вредни вещества, по преценка на РИОСВ, се извършват допълнителни контролни измервания;
- РИОСВ трябва да контролира изпълнението на чл.38 и чл.39 от Наредба 6, касаещи изготвянето, съхранението и предаването на протоколите от собствените измервания и своевременно да изпраща информацията до ИАОС;
- РИОСВ следи за изпълнението на чл.50 от Наредба № 6/1999 г.

За 2009 г. в ИАОС е постъпила информация за контрол на следния брой предприятия, източници на емисии на вредни вещества в атмосферния въздух:

Таблица 2

Регионални лаборатории и ИАОС	Контролни измервания на емисии Брой предприятия График 2009 г.	Контролни измервания на емисии Брой предприятия Изпълнение през 2009 г.
Благоевград	4	4
Бургас	13	8
Варна	7	7
В.Търново	19	17
Враца	19	12
Монтана	15	13
Пазарджик	8	8
Пловдив	17	6
Плевен	16	15

Русе	15	15
Стара Загора	6	4*
Смолян	5	4
София/ИАОС	29	25
София/РЛ	25	13
Хасково	9	9
Шумен	10	9
ОБЩО	217	169

* По искане на РИОСВ гр. Стара Загора е направено контролно измерване на 1 обект с 6 ПОТ.

Броят на обектите, контролирани от РЛ - РИОСВ, на които не са извършени измервания съгласно утвърдения от МОСВ график е **48**. Обектите са представили следните причини, поради които не са извършени съответните контролни измервания:

- обекта не е работил през годината или е с преустановена дейност – **30 обекта**;
- неритмичен цикъл на експлоатация и продължителни периоди на неработещи съоръжения – **18 обекта**.

Отчитайки гореизложените факти, считаме, че графиците на РЛ са изпълнени.

Заклучение: Графикът за контрол на емисии на вредни вещества се изпълнява равномерно и планомерно, съгласувано с експертите на РИОСВ. Там, където има забавяне на изпълнението му, причините са следните:

- във връзка с финансовата криза голяма част от предприятията преустановиха своята дейност (в случая не могат да се извършват измервания поради липса на 70% натоварване на производствените мощности);
- по указания на инспекторите от РИОСВ контролът по предприятия се променя съобразно работата и натоварването на отделните обекти.

Предприети мерки за подобряване на дейността на системата за мониторинг на емисии на вредни вещества във въздуха през 2009 г.

През 2009 г. за мобилните станции е доставено следното оборудване за контрол на емисии на вредни вещества във въздуха:

- доставка на едноканален анализатор за въглероден оксид – 2 броя;
- доставка на едноканален анализатор за серен диоксид - 3 броя;
- доставка на едноканален анализатор за азотни оксиди – 10 броя;
- доставка на двуканални анализатори за въглероден оксид и серен диоксид - 3 броя;

През м.април 2009 г. в ИАОС бе проведен семинар с експертите от всички РЛ за подобряване на дейността по контрола на емисиите на вредни вещества, на който бяха взети следните решения:

1/ измерването на влага да се извършва по два метода: психрометричен (при температури до 100°С) и гравиметричен метод (в целия температурен интервал, в който се провеждат емисионни измервания). В констативния протокол влагата да се вписва като цяло число;

2/ при попълване на протокола от измерване да се има предвид следното:

а/ колона 6 – записва се стойността на измереното статично налягане в газохода;

б/ колона 7 – записва се стойността на дебита на реален сух газ (след корекция на влагата);

в/ колона 13 – записва се концентрацията на измерения параметър, приведена към нормални условия и където е необходимо да се извърши корекция по кислород.

ПОВЪРХНОСТНИ ВОДИ

Физикохимичен мониторинг на повърхностни води

През 2009 г. в подсистемата са взети общо **3283** броя проби от 562 пункта, с честота от 4 до 12 пъти годишно. Мрежата за мониторинг е регламентирана със Заповед № 867/29.11.2007 г. на министъра на околната среда и водите.

Данните за проведения мониторинг са систематизирани в долната таблица, на база информация от отчетите за дейността на регионалните и централната лаборатории през 2009 г., подадени в отдел „Координация на регионалните лаборатории”.

Таблица 3

Л	Брой по НСМОС Заповед № РД - 867/29.11.2007г.	Действително изследвани	
	пунктове	пунктове	проби
Благоевград	39	40	150
Бургас	44	45	202
Варна	37	28	134
Велико Търново	27	41	250
Враца	16	22	162
Монтана	30	37	207
Пазарджик	33	28	167
Плевен	31	47	244
Пловдив	46	46	196
Русе	23	30	188
Смолян	22	20	150
София	79	77	507
Стара Загора	56	46	217
Хасково	30	28	253
Шумен	28	27	256
ОБЩО	541	562	3283

Разликата между планираните и действително изследвани пунктове идва от направената оптимизация на програмите за мониторинг. През 2009 г. от страна на басейновите дирекции бяха направени вътрешни промени в програмите за мониторинг, като част от пунктовете отпаднаха, а други преминаха от контролен в оперативен мониторинг. През средата на 2009 г. стартира и програма „Опазването на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници”. Програмата беше възложена за изпълнение със Заповед 355/21.05.2009 г. на министъра на околната среда и водите, като бяха обхванати 137 пункта. От тях 117 са припокриващи се с пунктове, обект на мониторинг по Заповед № 867/29.11.2007 г., а 20 са допълнително добавени.

Изпълнение на програмата за хидрометричен мониторинг на повърхностни води

Хидрометричният мониторинг на повърхностни води се изпълнява от ИАОС – РЛ. През 2009 г. са проведени 563 измервания на водно количество на 92 пункта. На част от пунктовете не са проведени измервания поради трудна достъпност през зимните месеци, липса на вода през летните месеци, неподходящи условия за провеждане на измервания с хидрометрично витло. В резултат на оценка на резултатите от мониторинга от басейновите дирекции и оптимизиране на мрежата за количествен мониторинг е намален и броя на пунктовете вследствие отпадане на пунктове за хидрометриране. В следващата таблица са дадени хидрометричните измервания, проведени през 2009 г.

Таблица 4

РЛ	Брой по НСМОС Заповед № РД - 867/29.11.2007г.		Действително проведени измервания	
	Пунктове	Измервания	Пунктове	Измервания
Благоевград	8	96	2	24
Бургас	29	116	23	192
Варна	17	68	1	11
Велико Търново	9	52	8	41
Враца	6	40	6	40
Монтана	10	64	8	46
Пазарджик	1	12	1	6
Плевен	15	68	14	40
Пловдив	1	12	1	3
Русе	7	36	6	24
Смолян	3	36	3	14
София	12	104	5	20
Стара Загора	1	12	1	4
Хасково	1	12	1	4
Шумен	23	88	12	94
ОБЩО	143	816	92	563

Изпълнение на програмата за хидробиологичен мониторинг на повърхностни води

За 2009 г. са планирани 702 пункта и 942 проби за хидробиологичен мониторинг на повърхностни води въз основа на Заповед №867 от 29.11.2007 г. В следствие върху програмата са направени корекции, съгласувани с басейновите дирекции (Писмо № 05-12-1337/21.04.2009 г. на БД Черноморски район, Писмо № МИ-01-1/17.03.2009 г. на БД Западнобеломорски район и Писмо № МП-03-11/3.02.2009 г. на БД Източнобеломорски район), което определя наличните разлики в планираните и изпълнените проби и анализи. Разликите между планираната и отчетената дейност са свързани и с наличието на много пресъхнали и недостъпни пунктове (много сериозен проблем е липсата на лодки) – този проблем е отчетен и през 2008 г.

За 2009 г. са обходени всички планирани пунктове и са събрани 80% от планираните проби.

Таблица 5

лаборатория	планирани		изпълнени			забележки
	брой пунктове	брой проби	брой пунктове	брой събрани проби	брой анализирани проби	
Пловдив	110	110	115	115	115	
Смолян	50	50	50	44	44	много пунктове са пресъхнали
Ст. Загора	121	157	81	111	111	много пунктове са пресъхнали
В. Търново	58	116	67	102	102	недостъпни пунктове
Монтана	80	137	80	105	105	недостъпни пунктове
Благоевград	48	48	47	47	47	работи се съвместно с РЛ София
Бургас	138	197	117	145	166	допълнително са анализирани проби събрани през 2008г.
София	97	127	88	95	142	работи се съвместно с лаборатория Благоевград
Общо	702	942	645	764	832	

ЕМИСИОНЕН КОНТРОЛ НА ОТПАДЪЧНИ ВОДИ

Контролно-информационната система е изградена и функционира на основание чл.171, ал.1 от Закона за водите, Глава пета от Наредба № 5 /23.04.2007 г. за мониторинг на водите. Организирането на дейността е регламентирана в Заповед № 484 /14.05.2004 г., изменена и допълнена със Заповед № 279/09.05.2006 г. на Министъра на околната среда и водите.

Броят на обектите по утвърдения списък, който всяка година се актуализира, за 2009 г. е 532. Броят на получените през отчетния период информационни карти за 2008 г. е 506. Пробовземанията се извършват 2 пъти годишно (през I и III тримесечие) за всяко заустване от даден обект, като за селищните канализации без пречиствателни станции пробовземанията се извършват един път годишно. Броят на получените и анализирани протоколи за 2009 г. е 1344. Анализът на взетите водни проби се извършва задължително за всички показатели, за които са определени индивидуални емисионни ограничения в разрешителните за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води. Броят на пробите за всеки обект е в зависимост от броя на заустванията. Във всеки протокол броят на анализираните параметри е между 15 и 20.

В момента информацията постъпва в ИАОС на хартиен и електронен носител. Разработеният софтуер позволява генериране на справки по водни количества и замърсяващи вещества на регионално и национално ниво.

Общите резултати от контролно-информационната система за състоянието на отпадъчните води, заустващи в повърхностни водни обекти за 2008 г. и получените протоколи за физико-химичен анализ през 2009 г. са представени в следващата таблица.

Изпълнение на програмата за контролни измервания на състоянието на отпадъчните води, заустващи в повърхностни водоеми

Таблица 6

ИАОС(РЛ)/РИОСВ	Брой информационни карти 2008 г.		Емисионни измервания (брой взети проби) 2009 г.		Брой параметри за изпитване	
	планирани	отчетени	планирани	отчетени	планирани	отчетени
Благоевград	21	21	25	25	15-18	15-18
Бургас	55	61	104	102	15-20	15-20
Варна	60	57	118	110	15-20	15-20
Велико Търново	25	23	74	105	15-18	15-18
Враца	24	21	70	62	14-21	14-21
Монтана	24	23	49	45	17-23	17-23
Пазарджик	27	24	81	81	15-20	15-20
Плевен	22	21	33	34	15-20	15-20
Пловдив	34	31	96	94	15-21	15-21
Русе	26	23	67	116	15-19	15-19
Смолян	30	30	50	39	15-21	15-21
София	43	40	108	104	15-20	15-20
Стара Загора	24	24	76	84	15-19	15-19
Хасково	35	32	84	103	15-19	15-19
Шумен	49	49	166	169	15-20	15-20
Перник	27	26	76	71	15-20	15-20
ОБЩО	526	506	1277	1344	15-20	15-20

Неизпълнението на заложените показатели е в резултат на неизпускане на отпадъчни води от предприятията в момента на проверката (поради липса на суровини или по друга причина предприятията не са работили или са били с преустановена производствена дейност през съответния период на проверката/сезонни), за което има представени констативни протоколи за предприятия.

ПОДЗЕМНИ ВОДИ

През 2009 г. мониторингът на подземните води е проведен по програми за мониторинг на химичното състояние - контролен и оперативен мониторинг на подземните води, утвърдени със Заповед № РД-867/29.11.2007 г. на министъра на околната среда и водите. През второто тримесечие на 2009 г. след извършена оценка на резултатите от мониторинга за периода 2006 - 2008 г., във връзка с подготовката на ПУРБ, бяха дадени предложения от страна на експерти от басейновите дирекции за промени в броя на пунктовете за контролен и оперативен мониторинг, както и в броя на анализиранияте показатели.

Със Заповед № 355 от 30.05.2009 г. е одобрена от министъра на ОСВ програмата за мониторинг на нитратите в подземни води. С тази заповед са определени 139 мониторингови пункта за нитрати, които трябва да се пробовземат 4 пъти годишно, стартирайки от второто тримесечие на 2009 г., но само 18 пункта се пробовземат извън програмите за контролен и оперативен мониторинг, всички останали припокриват другите пунктове. Освен това при БД Дунавски район изискванията при пробовземане за изследвания на нитрати са пробовземанията да се правят на други дати извън пробовземанията по контролен и оперативен мониторинг. За останалите три басейнови дирекции пробовземанията за останалите типове мониторинг и за нитрати съвпадат по дати, т.е. на практика няма допълнителни пробовземания по нитратната наредба.

Съгласно тези изменения и с допълнителните пробовземания за нитрати през 2009 г. са пробовзети 328 пункта, като са проведени 1192 пробовземания. Анализите са извършени по следните групи показатели. Като отделни пробовземания са броени и тези, по:

1. физико-химични:

- I^{ва} група – основни физико-химични показатели;
- II^{ра} група – допълнителни физико-химични показатели.

2. специфични замърсители:

- I^{ва} група - метали и металоиди
- II^{ра} група -органични вещества

Основните физикохимични показатели се пробонабират с честота – 2 до 4 пъти /годишно, за допълнителните физикохимични показатели честотата е – 1 до 4 пъти /годишно; за металите и металоидите е 1 - 2 пъти и за органичните вещества – 1 път/ годишно.

Данните за действително пробонабраните пунктове и извършените пробовземания от Регионалните лаборатории през 2009 г. към общо планираните по НСМОС са представени в следващата таблица:

Таблица 7

БД	РЛ	действително изследвани		Брой по НСМОС Заповед № РД - 867/29.11.2007 г.		Брой по НСМОС по писма от БД – II тримесечие	
		пунктове	проб и	пунктове	проби	пунктове	проби
БД Дунавски район	В. Търново	8	46	8	46	8	46
	Враца	10	56	10	56	8	50
	Монтана	15	74	15	74	14	72
	Плевен	22	96	22	96	19	90
	Русе	13	56	13	56	13	56
	София	16	80	16	80	14	66
	Шумен	1	3	1	3	1	2

БД Черноморски район	Бургас	25	67	27	94	18	60
	Варна	42	139	42	139	39	118
	Шумен	27	102	27	102	26	88
БД Източнобеломорски район	Бургас	3	12	3	12	3	12
	Пазарджик	12	46	12	46	12	46
	Пловдив	15	56	15	56	15	56
	Смолян	9	28	9	28	9	28
	София	5	18	5	18	4	12
	Ст. Загора	35	151	35	151	37	138
	Хасково	19	72	19	72	18	72
БД Западнобеломорски район	Благоевград	23	47	25	68	9	25
	Пазарджик	0	0	0	0	1	2
	София	28	43	28	43	14	38
общо		328	1192	332	1240	282	1077

Освен това анализите на някои показатели на проби взети от едни РЛ са извършени от други РЛ:

Хроматографската лаборатория на ИАОС анализира всички проби за органика на РЛ Враца, РЛ Монтана, РЛ Благоевград и РЛ Велико Търново.

РЛ Варна е анализирала 90 проби за Na, K, Fe, Mn на РЛ Шумен и 10 проби – за тежки метали.

РЛ Велико Търново е анализирала 37 проби за Zn на РЛ Плевен.

РЛ Монтана е анализирала 32 проби за Na и K на РЛ Враца и 16 проби за Mn и тежки метали.

РЛ Враца е анализирала алфа и бета активност – 19 проби за РЛ Плевен и 1 проба за РЛ Шумен.

РЛ Русе е анализирала органика на РЛ Шумен.

ЛРИ-София - Съгласно Заповед № РД-867 / 29.11.2007 г. на Министъра на околната среда и водите през 2009 г. е изпълнен и радиологичен мониторинг (контролен и оперативен) на подземни води. Поради кадрови проблеми - липса на специалисти радиохимици в ЛРИ - София, техният анализ и предаването на резултатите е извършено със закъснение.

РЛ Пловдив е анализирала органика - за РЛ Плевен - 19 проби и за РЛ Варна - 31 проби (тези на РЛ Варна са въведени в базата данни след 22.02.2010 г., затова не са били отчетени).

Регистрираните проблеми могат да се обобщят, както следва:

РЛ Благоевград – от БД Западнобеломорски район е изпратена нова програма за 2009 г. след първото тримесечие на 2009 г.

Липсва пункт BG4075 Разлог, Кладенец ДП "Строителство и възстановяване" – обектът не работи през годината и има протокол от БДЗБР.

РЛ Бургас – през второто тримесечие на 2009 г. бяха нанесени промени в мрежата за мониторинг.

Липсват пунктовете:

BG2066 Просеник, Б - 150 сондаж – наблюдателен

BG2068 Дюлево, Б-160 сондаж – наблюдателен

РЛ ни е уведомила, че сондажите са непроходими в дълбочина и се нуждаят от ремонт.

РЛ Варна – данните за органични замърсители са нанесени в база данни със закъснение поради кадрови проблеми и пренасочване на пробите към друга

лаборатория.

РЛ Враца - за органика липсват някои параметри като тетрахлоретилен и трихлоретилен, хептахлор и др. за следните пунктове:

Код на пункт	Стар код	Име на пункт
BG1G00000N2MP190	0247	Бяла Слатина, ТК 2 ПС "Подем"
BG1G00000QpMP137	8438	Враца, ТК "Лалов и Вачев"
BG1G00000QalMP027	8422	Козлодуй, ШК - Р2 ВС "Козлодуй"
BG1G00000QalMP030	8423	Селановци, ШК-Р-ВС "Оряхово"
BG1G00000QalMP075	8428	Манастирище, ШК2 ПС "Хайредин-Манастирище"
BG1G00000QalMP079	8429	Бяла Слатина, ШК5 ПС "Подем 5"
BG1G00000TJKMP254	8414	Паволче, КИ "Езерото" ПС - Паволче
BG1G000K1apMP234	8413	Мраморен, ТК ПС "Мраморен"

РЛ В.Търново за органика имат само част от показателите по програма - 2,4 Д, ацетохлор, пендиметалин, манкоцеб, хлорпирифос, трифлуралин, алахлор, циперметрин – останалите липсват за долните пунктове:

Код на пункт	Стар код	Име на пункт
BG1G00000K1MP215	8410	Самоводене, КИ "Крайната чешма"
BG1G00000QalMP049	8424	Вардим, ШК-Р3 ОПС "Вардим"
BG1G00000QalMP107	0167	Раданово, ШК2 ПС "Раданово"
BG1G00000QalMP108	0030	Бяла черква, ШК 1 ПС-ПБВ "Бяла черква"
BG1G00000QalMP117	8434	Севлиево, дренаж "Чапара"
BG1G00000QplMP132	0037	Вързулица, ШК ПС "Вързулица"
BG1G00000QplMP133	8437	Козловец, дренаж "Гравитачен" ПС "Козловец"
BG1G00000TJKMP269	8416	Беляковец, КИ "Главата"

РЛ Монтана - за органика нямат тетрахлоретилен, трихлоретилен и хлордан.

РЛ Пазарджик - Липсва пункт BG4G00QNPg010MP063 Доспат, Шахтов кладенец.

РЛ Русе – Пункт BG1G00000QalMP115 Разград, ШК "Месокомбинат Разград" не е пробовземан. РЛ ни уведоми, че пункта отпада, защото месокомбината е затворен.

РЛ София и централната лаборатория на ИАОС – Програмата е изпълнена, само за първото тримесечие на 2009 г. - пункт 8527 – Витоша - КИ-1 "Алеко Щастливеца" не е пробовземан през първо тримесечие - пункта е труднодостъпен при зимни условия, за което сме уведомени.

Пункт BG4G00000QNMP073 - Кладенец №1 с. Коняво е пробовзет само веднъж, тъй като ВИК не е експлоатирал пункта и е било невъзможно пробовземането.

Липсват тетрахлоретилен и трихлоретилен за пунктовете:

Код на пункт	Стар код	Име на пункт
BG1G000000NMP177	0166	Равно поле, ТК – ПС "Равно поле"
BG1G000000NMP178	8446	Елин Пелин, ТК 7 - ПС "Матица"
BG1G000000NMP179	0196	София, Илиенци, ТК 2 "Софарма"

BG1G00000K2MP210	8527	Витоша, КИ-1 "Алеко Щастливеца"
BG1G00000K2MP211	8409	Байлово, КИ "Извора"- ПС "Байлово"
BG1G00000NQMP138	8439	Новачене, ТК 1 ПС"Прибой"
BG1G00000NQMP139	8440	Цацаровци, дренаж "Щървляк" ПС
BG1G00000NQMP157	8441	София - Люлин, ТК "Алекс 2000"
BG1G00000NQMP161	8442	Елин Пелин, ТК "Разсадника" - ВС "Требежо"
BG1G00000NQMP163	0399	Чепинци сондаж „Изола Петров” ЕООД
BG1G00000NQMP166	0003	Нови Искър, ТК, „Керамична фабрика”
BG1G00000NQMP168	8700	Нови Хан, С-МП 34
BG1G000000NMP180	8447	Кремиковци, ТК 2 "Итонг България"
BG1G00000NQMP164	8443	Самоков, ШК - Николай Пенев
BG1G00000NQMP165	8444	Слишовци, ШК ПС"Слишовци"
BG1G00000TJKMP273	0338	Опицвет, КИ "Блато" ПС "Опицвет"

ОПАЗВАНЕ НА ЗЕМНИТЕ НЕДРА

Изготвена и утвърдена е Годишната програма за мониторинг - 2009 г., която е изпратена на РИОСВ с писмо изх. № 91-00-1471/09.03.2009 г.

В рамките на годишната програма се събира информация за добива, съоръженията за отпадъци, генерирани/ оползотворени/ натрупани количества отпадъци и нарушените/ рекултивирани терени чрез информационни карти (въпросник). Попълнените информационни карти от операторите се събират от РИОСВ и се изпращат ежегодно до 30 юни в ИАОС за обработка.

Всички РИОСВ са предоставили в ИАОС информационните карти за състоянието на обектите през 2008 г. в определения срок.

Таблица 8

РИОСВ	Брой оператори	Брой карти за находища	Брой карти за съоръжения за отпадъци
Благоевград	15	21	17
Бургас	21	33	38
Варна	18	28	23
ВеликоТърново	8	11	0
Враца	13	19	19
Монтана	11	13	3
Пазарджик	8	11	7
Перник	24	25	20
Плевен	13	26	35
Пловдив	2	6	4
Русе	11	20	18
Смолян	10	15	9
София	17	19	16
Стара Загора	27	47	23
Хасково	14	23	31
Шумен	13	20	15
Общо:	225	337	278

ЗЕМИ И ПОЧВИ

Мониторинг I ниво

Изпълнение на Годишната програма за мониторинг почви - 2008 г.

Съгласно утвърдената годишна програма за мониторинг на почви - 2008 г. почвените проби се пробонабират през есента на текущата година (т.е. 2008 г.) и се анализират до 28 февруари следващата година (т.е. 2009 г.). До два месеца от получаване на протоколите в ИАОС, отдел „МЗБРЗТ“ следва да обработи и включи в базата данни получената информация.

Всички проби по всички показатели са анализирани, обработени и включени в информационната система.

Таблица 9		РЛ/ показатели														
		BLG	BGS	VAR	VTR	VRC	MON	PAZ	PVN	PDV	RSE	SML	IAOS	SZR	HKV	SHU
кампания за пробонабиране	брой пунктове	5	7	8	7	3	8	5	9	4	11	5	9	11	7	5
	брой проби	30	42	48	42	18	48	30	54	24	66	30	54	66	42	30
анализирани на почвените проби	сушене, смилане и квартоване															
	екстракция по ISO 11466		42	48	42	18	48	30	54	24	66	30	54	66	42	30
	определяне на рН	30	42	48	42	18	48	30	54	24	66	30	54	66	42	30
	определяне на орг. въглерод	30	42	48	42	18	48	30	54	24	66	30	54	66	42	30
	определяне на общ въглерод			48	42		48			24	66		54	66		
	определяне на фосфор		42	48	42	18	48	30	54	24	66	30	54	66	42	30
	определяне на общ азот	30	42	48	42	18	48	30	54	24	66	30	54	66	42	30
	определяне на нитратен азот													54		
	определяне на тежки метали		252	288	252		288		270	144	396			324	396	252
	определяне на арсен		42	48			48		54	24				54		42
	определяне на живак		21	24			24		27					27		
	определяне на относителна плътност	15		24		15		15	18					19		15
	определяне на пестициди		7	8						4				9		
	определяне на PCB 6		7	8						4				9		
определяне на PAH 16		7	8						4				9			
анализирани на почвени проби от друга РЛ	сушене, смилане и квартоване															
	екстракция по ISO 11466												30			
	определяне на рН															
	определяне на орг. въглерод															
	определяне на общ въглерод				54		18			60	30			72	42	
	определяне на фосфор													30		
	определяне на общ азот															
	определяне на нитратен азот															
	определяне на тежки метали			180	54	54	108			180				180		180
	определяне на арсен		108	30			18			30				30		30
	определяне на живак		48	15			9		57					30		
	определяне на относителна плътност															
	определяне на пестициди		11	5						33				27		
	определяне на PCB 6		11	5						33				27		
определяне на PAH 16		11	5						33				27			

Изпълнение на Годишната програма за мониторинг почви - 2009 г.

Изготвена и утвърдена е Годишната програма за мониторинг - 2009 г., която е изпратена на РЛ и РИОСВ с писмо изх. № 91-00-2176/13.04.2009 г. Програмата включва 138 пункта, като пробовземанията се извършват през есента на 2009 г., а протоколите от химическите анализи се предават на ИАОС за обработка и анализ до 28 февруари 2010 г. (срокът е удължен до 30 март поради внедряване на електронна форма за издаване на протокол, свързана с информационната система. Формата ще бъде изпратена до 15 март 2010 г., а РЛ - попълват и изпращат в ИАОС до 30 март 2010 г.).

Годишен отчет за извършените дейности през 2009 г, в указания формат, е предаден в ИАОС, отдел „МЗБРЗТ” само от РЛ Благоевград и Пловдив.

Вкисляване на почвите

Изготвена и утвърдена е Годишната програма за мониторинг - 2009 г., която е изпратена на РЛ с писмо изх. № 91-00-2176/13.04.2009 г.

Съгласно програмата за мониторинг, пробовземането се извършва от РЛ през есента (м. септември) от 25 пункта в 8 точки/2 дълбочини. Анализите се извършват от РЛ по 7 показателя, като протоколите се представят в ИАОС за обработка до 30 ноември 2009 г.

Всички почвени проби са взети и анализирани в срок. Протоколите са изпратени в ИАОС и в момента се обработват.

Таблица 10

РЛ	Брой пунктове	Брой проби/ анализи
Благоевград	Сатовча Първомай	16/ 112
Бургас	Кипилово Приморско Подвис	24/ 168
Варна	0	0
В. Търново	Душево	8/56
Враца	Главаци	8/56
Монтана	Бойница Д. Йосифово	16/ 112
Пазарджик	Панагюрище Велинград	16/ 112
Плевен	Велчово	8/56
Пловдив	Борец Тополово Отец Кирилово Ръжево Конаре	32/ 224
Русе	0	0
Смолян	Борино Борино Рожен	24/ 168
ИАОС	Ботевград Новачене Дупница	24/ 168
Ст. Загора	Сборище Тъжа	16/ 112
Хасково	Глухар	8/ 56

Шумен	0	0
Общо	25	200/ 1400

Засоляване на почвите

Изготвена и утвърдена е Годишната програма за мониторинг - 2009 г., която е изпратена на РЛ с писмо изх. № 91-00-2176/13.04.2009 г.

Съгласно програмата за мониторинг, пробовземането се извършва от РЛ **два пъти** годишно (м. април и м. септември 2009 г.). При пунктовете за засоляване почвените проби се вземат от 4 точки по 3 дълбочини – 0 - 20, 20 - 40 и 40 - 60 см. Анализите се извършват от РЛ по 8 показателя за почви и 2 за води, като протоколите се представят в ИАОС за обработка до 30 ноември 2009 г.

Всички почвени проби са взети и анализирани в срок. Протоколите са изпратени в ИАОС и в момента се обработват.

Таблица 11

Пунктове засоляване - 2009 г.		
РЛ	Брой пунктове	Брой проби/анализи
Бургас	Рудник Каменар	48/384 почвени + 4/8 водни проби
Варна	Житница	24/ 264 почвени + 2/14 водни проби
Плевен	Брест Дъбован Загражден	72/ 576 почвени + 6/12 водни проби
Пловдив	Ясно поле Пловдив Белозем	72/ 576 почвени + 6/12 водни проби
Русе	Новград	24/ 192 почвени + 2/4 водни проби
Стара Загора	Кермен Стралджа	48/384 почвени + 4/8 водни проби
Общо	12	288/ 2376 почвени + 24/ 58 водни проби

Складове за пестициди

Ежегодно РИОСВ извършват инвентаризация на складовете за залежали и негодни за употреба препарати за растителна защита и изпращат информацията за обработка в ИАОС в края на годината.

За 2009 г. всички РИОСВ са предоставили информацията в необходимия срок - 20 декември 2009 г. Информацията е обработена от отдел „МЗБРЗТ“. До 15 март 2010 г. ще бъде предоставена на МОСВ - Дирекция „ПД“ и МЗХ/ НСРЗ във връзка с докладвания до ЕК.

Информацията ще бъде качена в публичния регистър за състоянието на складовете и съхраняваните в тях забранени и залежали пестициди на страницата на ИАОС - <http://eea.government.bg/website/Pest2008img/viewer.htm>.

Програмата за 2009 г. изисква пробовземане в 8 пункта през м. септември 2009 г., разположени до складове в особено лошо състояние и в които е било регистрирано наднормено съдържание на хлорорганични пестициди. Протоколите се предават на ИАОС за обработка и анализ до 28 февруари 2010 г.

Ерозия на почвите

Мониторингът на водната и ветровата ерозия се извършва чрез математични модели за оценка и прогноза на процесите. За целта е необходима информация за начин на ползване, която МЗХ предоставя в края на всяка календарна година и за интензивност на валежите.

През 2008 - 2009 г., *за четвърта поредна година*, не е сключен договор с НИМХ за предоставяне на данни за интензивност на валежите, без които е невъзможно да бъде изчислена водоплощната ерозия.

Извършена е оценка за площното разпространение и количества износ на почва в резултат от ветровата ерозия.

БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ И ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ

Програма за екологичен мониторинг в 3^{-те} Национални парка

Изготвени и съгласувани са графиците за изпълнение на мониторинговите дейности в трите Национални парка.

Съгласно утвърдените графици за мониторинг на абиотични компоненти в трите Национални парка, през 2009 г. е извършено пробонабиране от всички пунктове (52 за води и 20 за почви) и е направен анализ на 85 водни проби (от планираните 89 проби) и 9 почвени проби (предстои анализ на още 22 взети почвени проби).

На територията на 3-те Национални парка е извършен мониторинг на общо 39 обекта (от планираните 47): 37 вида растения, животни и гъби за мониторинг, както и наблюдения на гори и влияние на туризма.

Всички протоколи, както и докладите от мониторинга на биологичните обекти са изпратени в ИАОС. Получената информация е обработена и включена в базата данни.

Национална система за мониторинг на биологичното разнообразие (НСМБР)

Със заповед РД – 259/10.04.2009 г. на Министъра на ОСВ е утвърдена методиката за мониторинг на висшите растения към НСМБР.

Изготвени и съгласувани са графиците за изпълнение на мониторинговите дейности, в съответствие с наличния капацитет от всички РИОСВ и НП. Същите са утвърдени от Изпълнителния директор на ИАОС. Планираните и изпълнени от РИОСВ и ДНП мониторингови дейности в рамките на НСМБР са представени в таблицата по-долу.

Таблица 12

РИОСВ/ДНП	Брой обекти по график 2009	Брой места по график 2009	Брой наблюдавани обекти	Брой посетени места
РИОСВ Пловдив	8	4	10	4
РИОСВ Стара Загора	1	1	1	1
РИОСВ Хасково	14	18	9	11
РИОСВ Смолян	2	7	2	7
РИОСВ Варна	5	5	1	3
РИОСВ Русе	6	6	5	7
РИОСВ Враца	7	4	4	4

РИОСВ Велико Търново	10	7	4	3
РИОСВ Монтана	5	6	3	2
РИОСВ Благоевград	30	23	15	18
РИОСВ Плевен	4	2	7	3
РИОСВ София	1	2	1	1
РИОСВ Пазарджик	8	6	10	5
РИОСВ Шумен	0	0	0	0
РИОСВ Бургас	4	4	0	0
РИОСВ Перник	4	6	2	2
ДНП Централен Балкан	39	територията на целия парк	31	територията на целия парк
ДНП Рила	25	територията на целия парк	20	територията на целия парк
ДНП Пирин	25	територията на целия парк	25	територията на целия парк
За цялата страна	170	104	97	75

От заложените наблюдения на 170 обекта за мониторинг на 104 места, са проведени наблюдения на 97 обекта за мониторинг на 75 места. **Обхвата на заложените, както и изпълнените е абсолютно недостатъчен за извършване на анализи и оценка, вкл. и за докладванията по директивите за птици и хабитати през 2013 г.**

В изпратените в ИАОС писма като причина за неизпълнението на програмите, РИОСВ посочват липса на финансиране от ДБ за дейностите от НСМБР, както и недостатъчен капацитет на служителите или непроведени обучения за прилагането на методиките за мониторинг на някои от видовете или групи видове.

С писмо №91-00-1054 от 09.01.2009 г. ИАОС е уведомила всички РИОСВ да изразходват, респ. да отчитат средствата от бюджетната субсидия по Програма 7 „Национална система за мониторинг на околната среда и информационна обезпеченост”. Тези задължения на РИОСВ са в съответствие с изискванията на „Наредба № 2 за условията и реда за създаването и функционирането на Националната система за мониторинг на състоянието на биологичното разнообразие” и като дейности са планирани от ИАОС в рамките на Бюджета на МОСВ за 2009 г., програма 7 и РИОСВ следва да създадат необходимите организационни условия за изпълнението им с наличния експертен състав.

Друг основен проблем **е неосигуреното и през 2009 г.** финансиране за извършване на част от теренните наблюдения от външни изпълнители т.к. понастоящем не е възможно изпълнението на нито една от схемите за наблюдение само с наличния капацитет на ИАОС, РИОСВ, НП и ПП.

ГОРСКИ ЕКОСИСТЕМИ

Широкомащабен мониторинг на горските екосистеми - (Гори Г^{В0} ниво)

Изпълнението на програмата за широкомащабен мониторинг на горските екосистеми през 2009 г. се извършва в рамките на проект ЕС (FUTMON) – LIFE 07 ENV/DE/000218 чрез възлагане на поръчка за избор на изпълнител по ЗОП.

На 28.09.2009 г. е сключен договор с обединение „Лесотехнически университет и Институт по гората при Българската академия на науките” за изпълнение на дейността по позиция „Изграждане на мрежа за инвентаризация и широкомащабен мониторинг на горските екосистеми. Оценка на короните за 2009 и 2010 г. в рамките на проект: „Бъдещо развитие и изграждане на единна мониторингова система за горите на ниво ЕС (FUTMON) – LIFE 07 ENV/DE/000218”.

Две са основните дейности през 2009 г. - реструктуриране на мрежата за мониторинг и оценка състоянието на короната в 159 пробни площи.

Изпълнителите са предали на ИАОС предложението за реструктурираната мрежа и до края на март същата ще бъде обсъдена с МОСВ и ИАГ. Мрежата следва да бъде утвърдена и докладвана до МКП - Гори и координиращия бенефициент на проекта (vTI- Хамбург) до края на 2010 г.

През 2009 г. в рамките на проекта са оценени 5560 дървета: 2360 от тях са иглолистни и 3200 са широколистни. Визуалната оценка на дърветата е извършена в периода от 19 юни до 13 август 2009 година. Направена е оценка по показателите обезлистване и промяна в оцветяването. Тя е извършена окомерно, в проценти със стъпка от 5%, като след обработка получените резултати са групирани в степени и класове. За всяко дърво подробно са описани повредите и техните причинители по листа, леторасли, клонови, стъбло и приземни открити корени. Описани са симптомите и е определен обхвата на повредата.

Формите А, В and С са докладвани на 22 декември 2009 г.

Интензивен мониторинг на горските екосистеми - (Гори II^{po} ниво)

Съгласно мониторинговата програма за 2009 г. утвърдена със Заповед № 25 от 04.03.2009 г., са предвидени и изпълнени дейности, свързани с пробонабиране и анализ на атмосферни отлагания и стъблен отток, пробонабиране и анализ на лизиметрични води (при закупена и инсталирана система за събиране на лизиметри), пробонабиране и анализ на растителни проби от дървесен опад, химичен анализ на почвени проби (органични и минерални почвени слоеве), снемане на данни от Автоматичните станции за КАВ и метеопараметрите и обработка и анализ на получените резултати. Стационари Витиня и Юндола се обслужват от ИАОС, Дирекция „ЛАД”, а стационар Старо Оряхово - от РЛ Варна. Отдел „МЗБРЗТ” обработва постъпилата информация и попълва базата данни в ИАОС. В таблицата е представена информация за планираните и изпълнени през шестмесечието дейности.

Част от дейностите, които не се извършват в ИАОС, а са предмет на проект FUTMON, се извършават в рамките на позиции: „Селекция на пробни площи за интензивен мониторинг - гори. Изпълнение на схемите за интензивен мониторинг - гори за 2009 и 2010 г.” и „Изчисляване и оценка на пълния цикъл на хранителните вещества и критични натоварвания на замърсители в пробните площи за интензивен мониторинг - гори за 2009 и 2010 г.” от експертен екип на ЛТУ, съгласно сключените на 28.09.2009 г. договори №1453 и 1454.

Атмосферни отлагания – съгласно утвърдената програма атмосферни отлагания се пробонабират постоянно на всеки 2 седмици. От началото на година до края на м. юни са реализирани 23 посещения на ПП Витиня и Юндола. Информацията за ПП Старо Оряхово, подадена от РЛ Варна е за 22 посещения.

Поради неизправност на инсталациите за лизиметрични води не са извършвани дейности по пробонабиране и анализ по този показател.

Таблица 13

Планирани и анализирани проби към 31 декември 2009 г.- Гори II-ро ниво			
Качество на атмосферния въздух и метеопараметри			
	Планирани	Анализирани	
Брой автоматични станции	3	3	
Брой измервания	26280	25627	
Брой отчитани параметри	10	10	
Водни проби			
/Атмосферни отлагания и лизиметрични води/			
	Планирани	Взети	За анализи
Брой проби от атмосферни отлагания	384	704	174
Брой проби от стъблен отток	16	30	7
Брой проби от лизиметрични води	96	0	0
Брой параметри за анализ на проби от атм. отлагания, ст. отток и лизим. води	15+8*	22	22
Растителни проби			
Брой проби от дървесен опад	15	15	15
Брой растителни проби	38	38	38
Брой почвени проби-мин. хоризонти	27	27	27
Брой почвени проби - МГП	15	9	9

* Разликата в броя на взетите и броя на пробите за анализ се дължи на специфичните изисквания за пробонабиране и анализ на атмосферните отлагания. Пробонабирането се извършва от предварително определен брой колектори, съгласно изискванията на МКП "Гори", докато за анализите на показателите се работят смесени проби от основното, допълнителното насаждение, пробите на открито и стъблени отток. От друга страна разликата в предвидените за анализ и действително анализирани се дължи на липсата на валежи. Броят на анализирани показатели варира през годината, поради невъзможността за анализиране на пълния набор показатели по технически причини.

РАДИОЛОГИЧЕН МОНИТОРИНГ

Радиологичният мониторинг на околната среда се извършва по програма, утвърдена със Заповед № РД – 227/06.04.2007 г. на Министъра на околната среда и водите. В следващата таблица е представена обобщена справка за изпълнението на програмата, на база **получени отчети за анализирани проби през 2009 г.**

Таблица 14

ЛАБОРАТОРИЯ ЗА РАДИАЦИОНИ ИЗМЕРВАНИЯ	ПОЧВИ						ВОДИ И ДЪННИ УТАЙКИ								ПОТЕНЦИАЛНИ ЗАМЪРСИТЕЛИ (БРОЙ)					
	(БР. ПУНКТОВЕ)			(БР. ПУНКТОВЕ)			(БР. ПУНКТОВЕ)				(БР. ПУНКТОВЕ)				НСМОС			анализирани		
	НСМОС	анализирани		НСМОС	анализирани		НСМОС	анализирани		НСМОС	анализирани		НСМОС	анализирани		НСМОС	анализирани			
периодичност в годината	1	2	4	1	2	4	1	2	4	12	1	2	4	12	1	2	4	1	2	4
Бургас	48	-	-	48	-	-	10	-	-	-	10	-	-	-	15	-	1	15	-	1
Варна	62	-	-	62	-	-	10	2	-	-	5	2	-	-	5	-	-	5	-	-
Враца	7	-	13	7	-	13	-	4	3	9	-	4	3	9	-	-	1	-	-	1
Монтана	42	-	13	42	-	13	9	1	-	-	9	1	-	-	2	1	1	2	1	1
Пловдив	57	-	-	57	-	-	20	-	-	-	10	-	-	-	26	-	-	26	-	-
Плевен	77	-	-	77	-	-	11	9	-	-	11	9	-	-	4	-	-	4	-	-
Ст.Загора	53	-	-	53	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	36	-	-	32	-	-
София	58	-	-	57	-	-	22	-	-	-	22	-	-	-	20	-	-	20	-	-

Изпълнение на мрежата за радиологичен мониторинг.
Състояние и проблеми

Лаборатория за радиационни измервания - Бургас

Програмата за радиологичен мониторинг е изпълнена.
Анализите на водните проби се извършват в ЛРИ - София.

Лаборатория за радиационни измервания - Варна

Програмата за радиологичен мониторинг е изпълнена.
Пробите от р. Дунав, при Русе и Силистра се взимат от РЛ – Русе и се изпращат за анализ в ЛРИ –София.

Проблеми:

Системата за екстракция на Cs-137 от морска вода не се използва и не се осъществява радиологичен мониторинг на морската вода в 5 пункта, поради липса на специалист – радиохимик.

Лаборатория за радиационни измервания - Враца

Програмата за радиологичен мониторинг е изпълнена.
Лабораторията извършва допълнително анализите на водните проби на ЛРИ – Монтана.

Лаборатория за радиационни измервания - Монтана

Програмата за радиологичен мониторинг е изпълнена.

Част от почвените и аерозолни проби през първото полугодие са изпратени за анализ в ЛРИ - София. Водните проби се анализират в ЛРИ – Враца.

Лаборатория за радиационни измервания - Пловдив

Програмата за радиологичен мониторинг е изпълнена.

Всички водни проби по програмата са доставени в ЛРИ – София, но поради липса на радиохимици в лабораторията, техният анализ не е извършен в пълен обем.

Лаборатория за радиационни измервания – Плевен

Програмата за радиологичен мониторинг е изпълнена.

Изпълнява се допълнителна мрежа от пунктове в района на бъдещата АЕЦ “Белене”.

От втората половина на годината работи новоизградената в лабораторията гама-спектрометрична система за анализ на аерозолни и почвени проби.

Водните проби се изпращат за анализ в ЛРИ - София.

Лаборатория за радиационни измервания - Стара Загора

Програмата за радиологичен мониторинг е изпълнена, с изключение на мониторинга на води.

Проблеми:

Анализите на водните проби се извършват в ЛРИ – София, но поради липса на радиохимици в лабораторията, техният анализ не е извършван.

Лаборатория за радиационни измервания – София

Програмата за радиологичен мониторинг е изпълнена.

Проблеми:

Извършването на анализи на водни проби е възобновено едва към края на 2009 г., което затрудни изпълнението на радиологичния мониторинг на води в пълен обем.

МОНИТОРИНГ НА ШУМА

Системата за мониторинг на шума включва авиационен и промишлен шум.

Автоматична система за мониторинг на авиационен шум.

Автоматичната система за мониторинг на авиационен шум е инсталирана на границата на 60 dB контур върху територията на гр.София. Чрез тази система се събира, обработва и съхранява информация за шумовото натоварване от прелитащите над жилищните територии на гр.София въздухоплавателни средства.

Системата е стационарна и се състои от 5 локални измерителни станции (терминали), разположени на територията на гр. София.

- Терминал В - кв. Орландовци;
- Терминал С - кв. Редута;
- Терминал D - кв. Подуене;
- Терминал Е - с. Кривина;
- Терминал F - кв. Челопечене;

Данните от тях се получават периодично, чрез модемна връзка и се публикуват в тримесечните бюлетени на ИАОС. На всяко тримесечие те се актуализират в Националната база данни.

През м. декември 2008 г. е проведен търг за сервизно обслужване на Автоматичната система за авиационен шум и е сключен двугодишен договор за поддръжка на станциите.

Автоматичната система за мониторинг на авиационен шум функционира, като работят нормално и петте станции.

Мрежа за мониторинг на промишлен шум

Съгласно чл.26 на *Наредба № 2/05.04.2006 г. за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда, и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда (обн., ДВ, бр. 37/05.05.2006 г.)*, годишният доклад за резултатите от контрола, се изготвя като част от годишния доклад на РИОСВ и се изпраща в срок до 6 месеца след изтичане на съответната календарна година в ИАОС. Измерванията се извършват от регионалните лаборатории към ИАОС.

През м. март 2009 г. е съгласуван от Министъра на околната среда и водите „Годишен график за провеждане на контролни измервания на нивата на шум, излъчван от промишлени обекти през 2009 г.” по предложения от РИОСВ.

До 30.06.2009 г. в ИАОС са постъпили всички годишни доклади от 16-те РИОСВ, за проведените измервания на шум от промишлени източници, за календарната 2008г.

Направените проверки са както следва:

Таблица 15

РИОСВ/РЛ	Брой проверени промишлени обекти
Благоевград	4
Бургас	9
Варна	46
В. Търново	11
Враца	32
Монтана	14
Пазарджик	3
Плевен	36
Пловдив	26
Русе	6
Смолян	21
София	17
Ст. Загора	67
Хасково	10
Шумен	12
Перник	6

ОТПАДЪЦИ

Дейности за изпълнение на ангажиментите на ИАОС по Наредба № 9/28.09.2004 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за

дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичния регистър на издадените разрешения, регистрационните документи и на закритите обекти и дейности

През отчетния период в ИАОС е получена информация от годишните отчети, представена в Таблица № 16, за:

Таблица № 16

№	РИОСВ	Образци на годишни отчети по съответните приложения, бр.						
		№11	№5	№6	№7	№8	№9	№10
1	Благоевград	192	25	859	4	79	21	18
2	Бургас	248	58	1 229	11	7	12	33
3	Варна	292	90	996	7	114	40	10
4	Велико Търново	245	45	1 228	17	170	11	14
5	Враца	131	19	421	10	40	7	11
6	Монтана	132	11	480	23	3	14	25
7	Пазарджик	100	23	285	12	32	13	10
8	Плевен	255	126	807	16	109	19	37
9	Пловдив	213	8	1 652	1	10	1	8
10	Русе	520	49	1 337	47	112	22	19
11	Смолян	190	11	327	7	13	13	11
12	София+Перник	517	267	2 199	28	233	14	52
13	Стара Загора	116	20	562	22	120	14	6
14	Хасково	63	27	305	15	8		10
15	Шумен	252	47	834	14	75	12	33
Σ	ОБЩО	3 466	826	13 521	234	1 125	213	297

В срок до 31 май на текущата година РИОСВ предава на ИАОС, проверена и въведена информация от годишните отчети за отпадъци по Наредба №9/2004 г. В табличен вид (Таблица № 17) е направен обобщен анализ за въвеждане и предоставяне на данните от годишните отчети:

Таблица № 17

№	РИОСВ	Наличие на сървър и локална база данни в РИОСВ	Въвеждане на годишни отчети			изпълнение в срок
			от РИОСВ	на excel формат от РИОСВ	от отдел "Отпадъци", ИАОС	
1	Благоевград	не	не	да	не	да
2	Бургас	неработещ	не	не	да	не
3	Варна	да	да	не	да	не
4	Велико Търново	да	да	не	не	да
5	Враца	да	да	да	да	да

6	Монтана	не	да	да	не	да
7	Пазарджик	не	не	не	да	не
8	Плевен	да	да	не	не	да
9	Пловдив	да	да	не	да	не
10	Русе	да	да	не	не	да
11	Смолян	не	да	да	не	да
12	София	не	не	не	да	не
13	Стара Загора	да	не	не	да	не
14	Хасково	да	да	не	не	не
15	Шумен	не	не	не	да	не
16	Перник	не	не	не	да	не

- РИОСВ Бургас, Пазарджик, София, Стара Загора и Перник - цялата информация от годишните отчети за отпадъци е въведена в националната база от експерти от ИАОС, а за РИОСВ Варна, Шумен и Пловдив - частично. Това представлява 51% от цялата информация за 2008 г.

- РИОСВ Хасково - цялата информация от годишните отчети за отпадъци е въведена в регионалната база, но има забавяне в срока за изпълнение.

- РИОСВ Благоевград, Враца, Монтана и Смолян - информация от годишните отчети е изцяло въведени във формат Excel, изпратени са във срок до ИАОС.

- РИОСВ Велико Търново, Плевен и Русе - цялата информация от годишните отчети за отпадъци е въведена в регионалната база в срок.

Основен проблем при набирането на данни за отпадъци е липсата на ефективен контрол върху спазване на сроковете за предоставяне и достоверността на докладваната информация - експертите от РИОСВ обръщат малко внимание на достоверността на подаваната информация, както по Наредба №9/2004 г., така и по наредбите за масово разпространените отпадъци. Голяма част от годишните отчети въведени от ИАОС не са заверени и проверени от РИОСВ. Поради факта, че информацията не е получена в изисквания от Наредбата срок (31 май) от всички РИОСВ, се затруднява обработката, обобщаването и последващото анализиране на информацията за отпадъци, изготвянето на справки и доклади до български и международни институции, както и на данни за оперативната дейност на МОСВ.

Дейности, свързани с изпълнение на задължения по други нормативни документи

Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки приета с ПМС № 41/26.02.2004 г. Във връзка с изпълнение на ангажиментите на ИАОС по горесцитираната Наредба през отчетния период беше извършено следното:

- актуализирани са списъците на предприятията, задължени да предоставят информация на ИАОС;

- на всички предприятия от горепосочените списъци са изпратени писма по електронната поща за напомняне задълженията им за предоставяне на информация на ИАОС. Допълнително са изпратени напомнителни писма до предприятията, не отговорили в определения срок;

- изпратен в МОСВ доклад за изпълнение на целите на Република България по оползотворяване и рециклиране на отпадъци от опаковки през 2007 г.;

- подготвени и изпратени данните за второто поред докладване на Република България до Европейската Комисия в изпълнение на Директива 94/62/ЕС.

Наредба за реда и начина за оползотворяването на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието, приета с ПМС № 339/14.12.2004 г. Във връзка с изпълнение на ангажиментите на ИАОС по горесцитираната Наредба през отчетния период беше извършено следното:

- с циркулярно писмо на РИОСВ са изпратени таблици за въвеждане на информацията, изискваща се по Наредбата. Отговори са получени от всички РИОСВ;
- изпратени са въпросници на 19 предприятия „Водоснабдяване и канализация”, обслужващи ГПСОВ;
- отговори са получени от 44 градски пречиствателни станции за отпадъчни води.
- изготвен е доклад за 2008 г. относно употребата на утайки в земеделието на национално ниво до Министъра на околната среда и водите.

Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, приета с ПМС № 230/01.11.2005 г.

ИАОС изготвя информация за събраните количества отработени масла и пуснатите на пазара масла през определени периоди и осъществява достъп до тях, както и годишна справка за начина на оползотворяването им. Дейностите, извършени за изпълнение на ангажиментите на ИАОС съгласно Наредбата са:

- актуализиран е списъкът на лицата, които извършват дейности по събиране и/или оползотворяване на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти;
- актуализиране списъка на лицата с утвърдени програми по чл. 29, ал. 1, т. 4 от ЗУО, изпълняващи задълженията си индивидуално по Наредбата;
- изпратени са писма за подробно разяснение относно начина на подаване на информацията до всички лица, които събират отработени масла;
- обработена е информация за събраните отработени масла за четвърти период на 2008 година и за първи – трети период на 2009 г.;
- обработена е информацията за оползотворени отработени масла за 2008 г.
- изготвен е доклад за 2008 г. за постигане на целите по наредбата на национално ниво.

Наредба за изискванията за пускане на пазара на батерии и акумулатори и за третиране и транспортиране на отпадъци от батерии и акумулатори, приета с ПМС № 144/05.07.2005 г.

ИАОС има задължение за изготвяне на информация за количеството на пуснатите на пазара батерии и акумулатори и за количеството на събраните негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА) през определени периоди и да осъществява достъп до тях. Във връзка с изпълнение на ангажиментите на ИАОС по горесцитираната Наредба през отчетната 2009 г. беше извършено следното:

- изпратено е циркулярно писмо до РИОСВ за предоставяне на списък на лицата с утвърдени програми по чл. 29, ал. 1, т. 4 от ЗУО, изпълняващи задълженията си индивидуално по Наредбата;
- изпратено е циркулярно писмо до РИОСВ за актуализиране на списъка с лицата притежаващи разрешения за дейности с отпадъци;
- актуализиран е списъкът на лицата, пускащи на пазара батерии и акумулатори и

- списъка на операторите на площадки за събиране и временно съхраняване на НУБА и/или на съоръжения за предварително третиране и съоръжения за оползотворяване, задължени да предоставят периодична информация на ИАОС;
- обобщена е информацията и е осигурен интернет достъп до нея за:
 - пуснатите на пазара батерии и акумулатори за цялата 2008 г.,
 - събраните НУБА за четвъртия период на 2008 г.;
 - обобщена справка за събраните НУБА за цялата 2008 г.;
 - събраните НУБА през първите три периода на 2009 г.
- изпратен в МОСВ доклад за изпълнение на заложените национални цели на Република България по Наредба за изискванията за пускане на пазара на батерии и акумулатори и за третиране и транспортиране на отпадъци от батерии и акумулатори.

Наредба за изискванията за пускане на пазара на електрическо и електронно оборудване и третиране и транспортиране на отпадъци от електрическо и електронно оборудване, приета с ПМС № 82/10.04.2006 г.

ИАОС има задължение за изготвяне на информация за количеството пуснато на пазара електрическо и електронно оборудване (ЕЕО) и за количеството на събраното излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО) през определени периоди и за осъществяване на достъп до тях. Във връзка с изпълнение на ангажиментите на ИАОС по горесцитираната Наредба през отчетния период беше извършено следното:

- обобщена е информацията за пуснатото на пазара електрическо и електронно оборудване и за събраното ИУЕЕО за четвъртото тримесечие на 2008 г. и първо, второ и трето тримесечие на 2009 г., както и обобщена справка за събраното ИУЕЕО през 2008 г. и е осигурен интернет достъп до нея.
- актуализиран е списъкът на лицата, задължени да предоставят периодична информация на ИАОС;
- изпратено е циркулярно писмо до РИОСВ за предоставяне на списък на лицата с утвърдени програми по чл. 29, ал. 1, т. 4 от ЗУО, изпълняващи задълженията си индивидуално по Наредбата;
- изпратено е циркулярно писмо до РИОСВ за актуализиране на списъка с лицата притежаващи разрешения за дейности с отпадъци от ЕЕО;
- изготвен доклад за 2008 г., съдържащ информация съгласно чл.50 от Наредбата.
- изпратено писмо до ПУДООС за предоставяне количеството ЕЕО пуснато на пазара в Република България от лицата, заплатили продуктова такса в ПУДООС;
- изпратено писмо до ПУДООС за предоставяне на информация за събраните средства от продуктови такси през предходната календарна година от пуснатото на пазара ЕЕО и за предприетите мерки през предходната година за организиране на разделното събиране, количеството разделно събрано, повторно използвано, рециклирано и оползотворено ИУЕЕО в резултат на изпълнение на проекти, финансирани от ПУДООС.

Наредба за изискванията за третирането на отпадъците от моторни превозни средства, приета с ПМС №311/17.11.2004 г. Във връзка с изпълнение на ангажиментите на ИАОС по горе цитираната Наредба през отчетния период беше извършено следното:

- обобщена е информацията за внесените и изнесени от страната МПС за четвъртото тримесечие на 2008 г. и първо - трето тримесечие на 2009 г.;

- обобщена е информацията за събраните ИУМПС от площадки за събиране и временно съхранение и центрове за разкомплектоване за четвъртото тримесечие на 2008 г. и първо - трето тримесечие на 2009 г. и е осигурен интернет достъп до нея;
- обобщени са данните от годишните отчети за събрани и третираны ИУМПС, предоставени от операторите на площадки за събиране и временно съхранение и центрове за разкомплектоване;
- актуализирани са списъците с фирми, притежаващи разрешения за дейности по събиране и третиране на ИУМПС, както и разположението на техните площадки;
- изготвен е доклад за 2008 г. за Изпълнението на национално ниво на целите и задълженията по Наредбата;
- с цел изпълнение разпоредбите на Решение на Европейската Комисия 2005/293/ЕО е определен среден компонентен състав на разкомплектованите в страната ИУМПС;
- обобщени и изпратени до МОСВ данни за изготвянето на втория доклад на Република България до Европейската Комисия в изпълнение ангажиментите на Директива 2000/53/ЕС и Решение 2005/293/ЕО;
- изготвен и предоставен на НСИ мониторингов доклад във връзка с докладваните по Решение на Европейската Комисия 2005/293/ЕО данни;
- актуализиран е списъкът на лицата, задължени да предоставят периодична информация на ИАОС;
- променена е структурата на регистъра на операторите на центрове за разкомплектоване и площадки за събиране и временно съхранение, като са отразени промените в Наредбата от 10.06.2008 г., ДВ бр. 53.

Справката е изготвена от Дирекция „Мониторинг на околната среда”, ИАОС